

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z wniosku pozwanego M.S.

o zbadanie w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym spełnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. II CSKP 235/23

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 marca 2025 r.

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

Pismem z 27 września 2023 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) pozwany na podstawie art. 29 § 5-7 i § 9 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tj. Dz.U.2021 poz. 1094 ze zm., dalej jako „u.SN”) wniósł o stwierdzenie, że sędzia Sądu Najwyższego Marcin Łochowski wyznaczony do rozpoznania sprawy o sygn. II CSKP 235/23, nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu tj. o stwierdzenie istnienia w danej sprawie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN.

Wnioskodawca wskazał, że okolicznością mającą w jego ocenie uzasadniać wniosek, stanowi powołanie SSN Marcina Łochowskiego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 roku, poz. 3).

Uzasadniając okoliczności dotyczące sprawy oraz postępowania sędziego przed i po jego powołaniu, wnioskodawca wskazał, że postanowieniem Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2023 r. III CB 6/23 po zbadaniu spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności włączono SSN Marcina Łochowskiego od orzekania w sprawie I CSK 6747/22 i przywołał fragmenty uzasadnienia tego postanowienia oraz podniósł że można mieć obawy co do tego, czy standardy bezstronności zostały zachowane w sprawie, w której strona zdecydowała się na skorzystanie z ustawowego uprawnienia, o jakim mowa w art. 29 § 5 - 9 u.SN w stosunku do sędziego, który został już uznany przez Sąd Najwyższy za niespełniającego wymogów niezawisłości i bezstronności, w konsekwencji czego został wyłączony od rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika pozwanego złożony w trybie art. 29 § 5 u.SN nie spełnia określonych ustawą warunków jego dopuszczalności.

Wskazać należy, że warunkiem dopuszczalności wniosku jest wskazanie poza samymi okolicznościami związanymi z powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego także okoliczności dotyczących jego postępowania po powołaniu (art. 29 § 5 uSN) oraz wykazanie okoliczności uzasadniających złożone żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (§ 9), wskazujących, że te wszystkie okoliczności dotyczące sędziego objętego wnioskiem (towarzyszące jego powołaniu oraz jego postępowania po powołaniu) w realiach tej konkretnej sprawy mogą - uwzględniając nadto okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakter sprawy - doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r. III CB 10/22, z 21 grudnia 2022 r. I NB 3/22).

Zważywszy, że w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności

jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 z 15 marca 2023 r., III CB 22/22; z 29 marca 2023 r., III CB 9/23; z 6 kwietnia 2023 r., III CB 19/23; z 2 sierpnia 2023 r., III CB 29/23; z 6 września 2023 r., III CB 31/23; z 4 października 2024 r., I ZB 54/24, z 5 listopada 2024 r., I NB 2/24, z 15 stycznia 2025 r. III CB 125/24, z 29 stycznia 2025 r. III CB 1/25).

W realiach niniejszej sprawy wniosek pozwanego oparty jest w istocie wyłącznie na okolicznościach dotyczących powołania SSN Marcina Krajewskiego oraz związany jest z faktem jego orzekania w Sądzie Najwyższym. Okoliczności te są ogólne i dotyczą w istocie każdej sprawy rozpoznawanej przez tego sędziego, w nawiązaniu do treści art. 29 § 5 oraz § 9 uSN, a zatem nie stanowią wypełnienia obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego - już po jego powołaniu - w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku. Nie przywołano także żadnych dowodów - niezbędnych w świetle art. 29 § 9 pkt 2 u.SN dla skuteczności formalnej wniosku.

W treści wniosku pozwany wskazał na tryb powołania sędziego na urząd sędziego Sądu Najwyższego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. oraz ocenę wadliwość takiego powołania wykazaną w orzeczeniach Sądu Najwyższego oraz w orzecznictwie ETPCz i TSUE.

Wnioskodawca wskazał ponadto, że zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2023 r. III CB 6/23 SSN Marcin Łochowski negatywnie przeszedł badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności oraz został wyłączony od rozpoznania sprawy. Wnioskodawca zaznaczył, że w treści uzasadnienia ww. orzeczenia wskazano, że przedstawione okoliczności dotyczące powołaniu sędziego oznaczają, że w ustrojowej procedurze powołania doszło do

„rażącego naruszenia prawa” polegającego na „umyślnym i intencjonalnym” zignorowaniu przez KRS wstrzymania wykonania uchwały z 28 sierpnia 2018 r. Nr 331/18, orzeczonego postanowieniem z 27 września 2018 r. II GW 28/18, w trybie udzielenia przez NSA ochrony tymczasowej a przez to do uniemożliwienia przeprowadzenia przez NSA kontroli zgodności z prawem tej uchwały. Wnioskodawca podniósł, że okoliczności postępowania sędziego po powołaniu polegają na braku negatywnej oceny (biernej akceptacji) prawidłowości procedury powołania, mimo przedstawionej judykatury i poglądów doktryny. Wnioskodawca zwrócił uwagę, że „wpływ bezstronności i niezawisłości sędziego na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy jest niezbędny w każdej sprawie rozstrzyganej przez sąd, a więc konieczne jest, aby zawsze orzekał niezawisły i bezstronny sędzia.

Wnioskodawca próbował wykazać, że okoliczności podniesione w sprawie III CB 6/23 mają wpływ również na sprawę niniejszą i powinny skutkować wydaniem tożsamego rozstrzygnięcia. Zważyć jednak należy, że zgodnie z art. 29 § 5 u. SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Wywody przedstawione we wniosku sprowadzają się natomiast jedynie do ogólnych stwierdzeń zawartych w orzeczeniu dotyczącym innej sprawy, uniemożliwiających dokonanie jakiegokolwiek badania oceny dochowania standardu niezawisłości i bezstronności przez sędziego w sprawie której przedmiotowy wniosek dotyczy.

Wbrew argumentom wnioskodawcy uznać należało, że okoliczność wyłączenia SSN Marcina Łochowskiego od orzekania w sprawie I CSK 6747/22 (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2023 r. III CB 6/23), nie mogła stanowić podstawy do wyłączenia SSN Marcina Łochowskiego od rozpoznania sprawy II CSKP 235/23, która ma charakter odmienny aniżeli ta w której orzeczenie

przywołał wnioskodawca. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 29 § 18 zd. drugie u.SN wyłączenie sędziego od udziału w danej sprawie nie może stanowić podstawy do wyłączenia tego sędziego w innych sprawach rozpoznawanych z jego udziałem.

W związku z powyższym, w sposób oczywisty przedmiotowy wniosek nie spełnia wymogów formalnych z art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 u.SN i podlega on odrzuceniu na podstawie art. 29 § 10 u.SN bez wzywania do usunięcia braków formalnych.

Ustawodawca nie sprecyzował przy tym, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania dopuszczalności wniosku, w tym spełnienia wymagań formalnych i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia. Art. 29 § 15 u.SN zawiera jedynie określenie składu właściwego do "rozpoznania" wniosku, co wskazuje na rozstrzygnięcie o charakterze merytorycznym, do którego należy uwzględnienie wniosku albo jego oddalenie, które to rozstrzygnięcia mogą zapaść po dokonaniu kontroli formalnej wniosku.

Należy zauważyć, że pojęcie "rozpoznawać" nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość prostego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów kodeksu, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być poprzedzone zawsze analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2023 r., III CB 5/23).

Przyjęcie, że odrzucenie wniosku o test jest rozpoznaniem tego wniosku, oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku - z powodu braków formalnych, z powodu złożenia z naruszeniem terminu lub z powodu niedopuszczalności z innych przyczyn - musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, po uprzednim wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 u.SN) (zob. postanowienie SN z 14 grudnia 2024 r., III CB 74/24). Zatem już z racji funkcjonalnych, wąskie rozumienie powołanego przepisu, znajduje uzasadnienie. Przyjęcie odmiennego stanowiska, doprowadziłoby bowiem do daleko idących konsekwencji, a mianowicie konieczności orzekania o odrzuceniu wniosku, także w przypadku złożenia go po terminie, przez pięcioosobowy skład sędziowski oraz uprzedniego przeprowadzenia wysłuchania sędziego, objętego takim wnioskiem (zob. postanowienie SN z 8 marca 2023 r., III CB 4/23).

Jak też słusznie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego niedostrzeżenie braków formalnych wniosku przez prezesa sądu nie zwalnia wyznaczonych do rozpoznania sprawy sędziów z obowiązku kontroli tych braków. Jako że nie jest to rozstrzygnięcie merytoryczne, lecz formalne dokonywać go powinien w pierwszym rzędzie sprawozdawca albo przewodniczący składu. Nadmienić trzeba, że dostrzeżenie istnienia braków formalnych na późniejszym etapie, tj. po przystąpieniu do rozpoznania wniosku, tj. w trybie przepisów art. 29 § 15 u.SN nie zwalnia z obowiązku odrzucenia wniosku, z tym, że rozstrzygnięcie to spoczywa wówczas na składzie sądu, który przystąpił do oceny wniosku. Prawidłowym postąpieniem jest więc dokonanie kontroli formalnej na możliwie wczesnym etapie postępowania wnioskowego, niezwłocznie po wniesieniu wniosku, w pierwszym rzędzie przez prezesa sądu (Prezesa Izby), przewodniczącego albo sędziego sprawozdawcę bez konieczności angażowania w procedurę oceny formalnej całego składu wyznaczonego przeciw do dokonania oceny merytorycznej, o ile jest dopuszczalna (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 grudnia 2022 r., I NB 3/22; z 15 listopada 2022 r., III CB 10/22; z 27 sierpnia 2024 r. I NB 3/24).

Wobec ustalenia, że w ustawie o Sądzie Najwyższym brak jest regulacji co do składu właściwego do odrzucenia wniosku, do postępowania toczącego się na jego skutek dotyczącego sprawy cywilnej, należy zastosować odpowiednio przepisy o zażaleniu stosownie do art. 29 § 24 u.SN.

Wprawdzie nakazane w art. 29 § 24 u.SN odpowiednie zastosowanie przepisów o zażaleniu może wskazywać na art. 397 § 1 k.p.c., jednak zgodnie z tym przepisem, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 września 2023 r. (nadany mu ustawą z 7 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1860) zmieniającą ustawę kodeks postępowania cywilnego) „sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego”, a skoro ten przepis wspomina o "rozpoznaniu" zażalenia, to został wyłączony przez art. 29 § 15 u.SN (nakazujący rozpoznanie wniosku w składzie 5 sędziów) (zob. postanowienie SN z 14 grudnia 2024 r. III CB 74/24). Biorąc jednakże pod uwagę powyższe rozważania dotyczące istoty odrzucenia wniosku, uzasadnionym jest przyjęcie, iż odrzucenie wniosku

następuje w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym na mocy art. 3671 § 2 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 29 § 24 u.SN.

Należy podkreślić, że stanowisko co do składu jednoosobowego odrzucającego wniosek na podstawie art. 29 § 10 u.SN jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienia SN: z 15 listopada 2022 r., III CB 10/22; z 21 grudnia 2022 r., I NB 3/22; z 7 marca 2024 r., III CB 32/23; z 25 kwietnia 2024 r., III CB 39/24; z 10 maja 2024 r., III CB 7/24; z 27 sierpnia 2024 r., I NB 3/24; z 11 lipca 2024 r., III CB 49/24; z 20 listopada 2024 r., III CB 90/24; z 14 grudnia 2024 r. III CB 74/24).

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

(R.N.)

[r.g.]